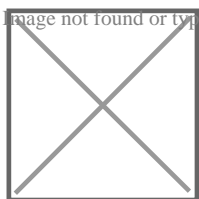

sobota, 28.01.2023

Szaty używane w czasie liturgii

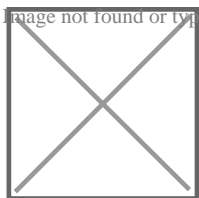
Alba

Alba jest długą, białą szatą, sięgającą do kostek, z długimi rękawami. Taka ukształtowała się we wszystkich obrządkach ze starożytnej tuniki, noszonej tak przez mężczyzn jak i przez kobiety. W krajach gorących do dnia dzisiejszego nosi się podobną szatę. Tradycyjnie sporządzano ją ze lnu. Obecnie używa się także innych, białych tkanin.

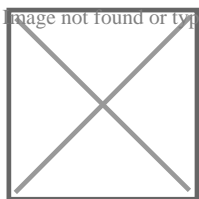
Nazwa "alba" wywodzi się właśnie od jej białego koloru: łacińskie albus oznacza biały. Alba jest symbolem czystości duszy będącej w stanie łaski uświęcającej, zdobytej przez krew Baranka (Ap 7,14), której nagrodą będzie uwielbienie w niebie. Modlitwa przeznaczona do odmawiania przy jej ubieraniu mówi: "Wybiel mnie, Panie, i oczyść serce moje, ażebym we krwi Baranka wybielony, mógł zasłużyć sobie na radość wieczną".

Komża

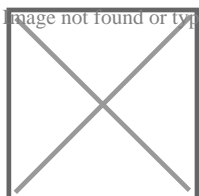
Komża jest skróconą alba o szerokich rękawach. Najpierw, do IX wieku używano jej w chórze, czyli podczas odmawiania liturgii godzin, a od XIV w. także do tych wszystkich czynności liturgicznych, dla których alba nie była wyraźnie przypisana. Symbolika komży jest taka sama co alby, a więc oznacza czystość duszy.

Cingulum

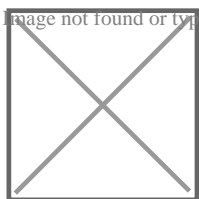
Pasek, z łacińska zwany także cingulum, jest jakby sznurem z frędzlami na obu końcach, którym przepasuje się albę, gdy jest za szeroka i za długa, by dobrze leżała na liturgii. Cingulum symbolizuje wstrzemięźliwość i panowanie nad pożądliwościami cielesnymi. Jest także znakiem pracy w służbie Bożej. Modlitwa przy zakładaniu paska mówi: "Przepasz mnie, Panie, sznurem czystości i zgaś w sercu moim ogień wszelkiej pożądliwości, abym we wstrzemięźliwości i czystości serca mógł Ci coraz lepiej służyć".

Humerał

Jego nazwa pochodzi od łacińskiego humeri - ramiona. W świetle aktualnych przepisów liturgicznych humerał jest strojem dowolnym. OWMR w nr 298 mówi: "Jeżeli alba nie ośłania dokładnie zwykłego stroju koło szyi, przed włożeniem alby należy nałożyć humerał".

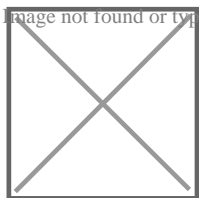
Stuła (orarium)

Orarium wzięło nazwę od łac. oris, oris - usta. Początkowo wzięła bowiem swoją formę od szarfy, którą ocierano usta. Stuła jest długą, szeroką wstęgą, lekko rozszerzoną na końcach, uszytą z tej samej tkaniny, co ornat. Biskup i kapłan noszą stulę zawieszoną na szyi i zwisającą swobodnie z przodu. Diakon natomiast zakłada stulę na kształt szarfy z lewego ramienia, ukośnie do prawego boku i tam ją spina.

W liturgii stuła symbolizuje władzę i godność urzędu kapłańskiego. Symbolizuje ona także godność chrześcijańską, szatę godową wszystkich powołanych do nieśmiertelnego królowania z Panem Bogiem w niebie.

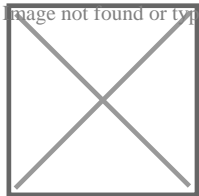
Ornat

Ornat (łac. ornatus - ozdobny) powstał z wierzchniej szaty rzymskiej nazywanej paenula, która była rodzajem płaszcza bez rękawów, z jednym tylko małym otworem nagłową. Ornatu używano przy wszystkich Ornat przedsoborowy czynnościach kapłańskich. Od XIII w. zaczęto go obcinać z boków, by nie krępował ruchów rąk, aż w XVII w. pozostały już, tylko dwa płaty materiału, z przodu i z tyłu. Równocześnie ornat przyozdabiano coraz bardziej bogatymi haftami. Na plecach kapłana zwykle haftowano znak

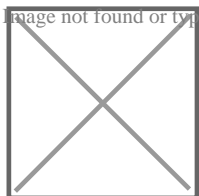
Image not found or type unknown
krzyża, symbol Ofiary krzyżowej Chrystusa i równocześnie symbol ciężaru służby Bożej. Obecnie wraca się do ornatu obszernego, odznaczającego się szlachetną prostotą i estetycznym wyglądem. Ornat kołotu czerwonego przedstawia ornat używany w liturgii trydenckiej - czyli przedsoborowej. Kolory ornatów i ich symbolikę opiszemy oddzielnie.

Dalmatyka

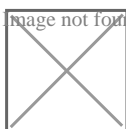
Dalmatyka od IV w. jest szatą własną diakona. Wkłada on ją na albę i stulę (OWMR 300). Pierwotnie dalmatyka była strojem świeckim. Za jej ojczyznę uchodzi Dalmacja; kraina w dzisiejszej Chorwacji, od której szata ta wzięła swoją nazwę. Od IV w. nosili ją papież i diakoni rzymscy. Strojem liturgicznym diakona dalmatyka stała się w IX wieku. Była to szata długa i szeroka, nie przepasana, o krótkich i szerokich rękawach. Z czasem uległa skróceniu, a dla łatwiejszego jej ubierania przecięto ją z obydwu boków, łącznie z rękawami. Zawsze była koloru białego z czerwonymi, pionowymi pasami, biegnącymi od ramion do dołu, z przodu i z tyłu. Od XIII w. kolor jej zaczęto dostosowywać do koloru ornatu. Dalmatyka jest znakiem urzędu diakona, który zawsze cieszył się w Kościele wielkim szacunkiem. Szata oznacza zaszczyt i honor diakona, usługującego Chrystusowi Eucharystycznemu.

Kapa

Kapa (łac. pluviale) zwana dziś nieszpornikiem, pierwotnie była strojem książąt i królów. Nie jest to zatem strój liturgiczny w takim znaczeniu jak pozostałe szaty liturgiczne. Nie ma też powszechnie przyjętej symboliki. Na przełomie VIII i IX wieku kapa staje się szatą liturgiczną w Europie. Na oznaczenie kapy istniały dwie nazwy: we Włoszech i Francji nazywano ją pluviale, natomiast w krajach północnych cappa. W XI wieku kapa staje się strojem liturgicznym już w całym Kościele

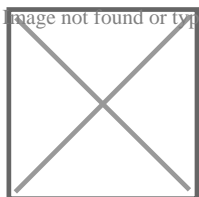
Biret

Biret (łac. birretum) nie jest w ścisłym sensie szatą liturgiczną, choć w chwili obłóczyn (tj. przyjęcia stroju duchownego przez kandydatów do kapłaństwa) - jest on poświęcany wodą święconą. Biret jest to pozaliturgiczne nakrycie głowy duchowieństwa, używane od wczesnego średniowiecza. Biret, zwany niegdyś pileus lub infula, miał pierwotnie kształt czepka. W XIV i XV w. birety stawały się coraz wyższe, zaś od XVI w. przyjęły one kształt zbliżony do dzisiejszego; miały wygląd czapki z czterema plisowanymi

BARAFIA PW. ŚW. MIKOŁAJA. (zwany, św. Mikołaj. cornu - róg), zbiegającymi się na środku birety. Powieć Kościelny 38, 06-545 i Powieć Kościelny zaczęto usztywniać i od tamtej pory mają one dzisiejszy kształt. Od 1464 roku, za zgodą papieża Piusa II, kardynałowie noszą birety koloru czerwonego, biskupi różowego, zaś kapłani i klerycy mający strój duchowny - czarnego.

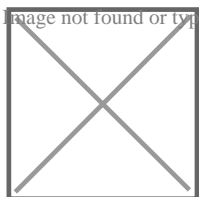
Manipularz

Manipularz (sudarium): niegdyś trzymana w lewej dłoni chustka długości 75 cm i szerokości 10 cm, którą dawano znak oficjalnego rozpoczęcia jakiejś uroczystości. Jej stosowanie w liturgii zostało przejęte ze zwyczajów świeckich. Pierwotnie był chusteczką zwaną mappa, używaną do ocierania czoła z potu, lecz później utracił tę funkcję, głównie z powodu bogatych zdobień. Nazywano go także mappula, a w Niemczech i Francji mantile lub fano.

Za tego, kto wprowadził manipularz do liturgii uznaje się papieża Sylwestra (314-353). W późniejszych wiekach manipularz był zakładany przez kapłana, jako element ozdobny, na lewe przedramię podczas sprawowania Eucharystii. W liturgii symbolizował on pęta, jakimi związany był Jezus w czasie swej męki. Przed Soborem Watykańskim II manipularz nosili wszyscy, posiadający święcenia subdiakonatu (od XI w.), a po soborze - diakonatu.

Dystynktorium

Dystynktorium jest to rodzaj ozdobnego, metalowego emblematu w kształcie krzyża lub medalionu, wzorowanego na krzyżu biskupim, który jest używany przez kanoników do uroczystego lub chórowego stroju (może być nakładany na mucet - dla kanoników w kolorze czarnym, lub mantolet).